

CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA
OKRĘGOWE KOMISJE EGZAMINACYJNE

Informator
o egzaminie eksternistycznym
przeprowadzanym od roku 2013
z zakresu gimnazjum

HISTORIA

HISTORIA

Informator o egzaminie eksternistycznym przeprowadzanym od roku 2013 z zakresu gimnazjum

opracowany przez Centralną Komisję Egzaminacyjną
we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi
w Gdańsku, Jaworznie, Krakowie, Łodzi,
Łomży, Poznaniu, Warszawie i Wrocławiu

Warszawa 2012

Centralna Komisja Egzaminacyjna

ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 22 536 65 00
ckesekr@cke.edu.pl
www.cke.edu.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

ul. Na Stoku 49, 80-874 Gdańsk
tel. 58 320 55 90
komisja@oke.gda.pl
www.oke.gda.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie

ul. Adama Mickiewicza 4, 43-600 Jaworzno
tel. 32 616 33 99
sekretariat@oke.jaworzno.pl
www.oke.jaworzno.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie

os. Szkolne 37, 31-978 Kraków
tel. 12 683 21 01
oke@oke.krakow.pl
www.oke.krakow.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży

ul. Nowa 2, 18-400 Łomża
tel. 86 216 44 95
sekretariat@oke.lomza.pl
www.oke.lomza.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi

ul. Ksawerego Praussa 4, 94-203 Łódź
tel. 42 634 91 33
komisja@komisja.pl
www.komisja.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

ul. Gronowa 22, 61-655 Poznań
tel. 61 854 01 60
sekretariat@oke.poznan.pl
www.oke.poznan.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie

ul. Grzybowska 77, 00-844 Warszawa
tel. 22 457 03 35
info@oke.waw.pl
www.oke.waw.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu

ul. Tadeusza Zielińskiego 57, 53-533 Wrocław
tel. 71 785 18 52
sekretariat@oke.wroc.pl
www.oke.wroc.pl

SPIS TREŚCI

I Informacje ogólne.....	7
II Wymagania egzaminacyjne.....	11
III Opis egzaminu.....	21
IV Przykładowy arkusz egzaminacyjny.....	24
V Przykładowe rozwiązania zadań zamieszczonych w arkuszu egzaminacyjnym i ich ocena...	39

I INFORMACJE OGÓLNE

I.1. Podstawy prawne

Zgodnie z ustawą z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572 z późn. zm.) egzaminy eksternistyczne są integralną częścią zewnętrznego systemu egzaminowania. Za przygotowanie i przeprowadzanie tych egzaminów odpowiadają Centralna Komisja Egzaminacyjna i okręgowe komisje egzaminacyjne.

Sposób przygotowania i przeprowadzania egzaminów eksternistycznych reguluje rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 11 stycznia 2012 r. w sprawie egzaminów eksternistycznych (Dz. U. z 17 lutego 2012 r., poz. 188). Na podstawie wspomnianego aktu prawnego CKE i OKE opracowały *Procedury organizowania i przeprowadzania egzaminów eksternistycznych z zakresu szkoły podstawowej dla dorosłych, gimnazjum dla dorosłych, liceum ogólnokształcącego dla dorosłych oraz zasadniczej szkoły zawodowej*.

Egzaminy eksternistyczne z zakresu kształcenia ogólnego w gimnazjum są przeprowadzane z następujących przedmiotów: język polski, język obcy nowożytny, historia, wiedza o społeczeństwie, geografia, biologia, chemia, fizyka, matematyka, informatyka, zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 30 sierpnia 2012 r., poz. 977)

I.2. Warunki przystąpienia do egzaminów eksternistycznych

Do egzaminów eksternistycznych z zakresu wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla gimnazjum może przystąpić osoba, która ukończyła sześć- lub ośmioletnią szkołę podstawową.

Osoba, która chce zdawać wyżej wymienione egzaminy eksternistyczne i spełnia formalne warunki, powinna nie później niż na 2 miesiące przed terminem rozpoczęcia sesji egzaminacyjnej złożyć do jednej z ośmiu okręgowych komisji egzaminacyjnych wniosek o dopuszczenie do egzaminów zawierający:

- 1) imię (imiona) i nazwisko,
- 2) datę i miejsce urodzenia,

3) numer PESEL, a w przypadku braku numeru PESEL – serię i numer paszportu lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość,

4) adres,

5) wskazanie gimnazjum jako typu szkoły.

Do wniosku należy dołączyć także świadectwo ukończenia szkoły podstawowej. Wniosek ten znajduje się na stronach internetowych OKE w formie załącznika do *Procedur organizowania i przeprowadzania egzaminów eksternistycznych*.

W terminie 14 dni od dnia otrzymania przez OKE wniosku zainteresowana osoba zostaje pisemnie poinformowana o wynikach postępowania kwalifikacyjnego. Od rozstrzygnięcia komisji okręgowej służy odwołanie do dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w terminie 7 dni od dnia jego doręczenia. Rozstrzygnięcie dyrektora CKE jest ostateczne. W przypadku zakwalifikowania osoby do zdawania egzaminów eksternistycznych dyrektor OKE informuje ją o konieczności złożenia deklaracji oraz dowodu wniesienia opłaty za zadeklarowane egzaminy lub wniosku o zwolnienie z opłaty.

Informację o miejscach przeprowadzania egzaminów dyrektor OKE podaje do publicznej wiadomości na stronie internetowej okręgowej komisji egzaminacyjnej nie później niż na 15 dni przed terminem rozpoczęcia sesji egzaminacyjnej.

Osoba dopuszczona do egzaminów eksternistycznych zdaje egzaminy w okresie nie dłuższym niż 3 lata. W uzasadnionych wypadkach, na wniosek zdającego, dyrektor komisji okręgowej może przedłużyć okres zdawania egzaminów eksternistycznych o dwie sesje egzaminacyjne. Dyrektor komisji okręgowej na wniosek osoby, która w okresie nie dłuższym niż 3 lata od upływu okresu zdawania ponownie ubiega się o przystąpienie do egzaminów eksternistycznych, zalicza tej osobie egzaminy eksternistyczne zdane w wyżej wymienionym okresie.

Osoba dopuszczona do egzaminów eksternistycznych, nie później niż na 30 dni przed terminem rozpoczęcia sesji egzaminacyjnej, składa dyrektorowi komisji okręgowej:

1) pisemną informację wskazującą przedmioty, z zakresu których zamierza zdawać egzaminy eksternistyczne w danej sesji egzaminacyjnej,

2) dowód wniesienia opłaty za egzaminy eksternistyczne z zakresu zajęć edukacyjnych albo wniosek o zwolnienie z opłaty.

Zdający może, w terminie 2 dni od dnia przeprowadzenia egzaminu eksternistycznego z danych zajęć edukacyjnych, zgłosić zastrzeżenia do dyrektora komisji okręgowej, jeżeli uzna, że w trakcie egzaminu zostały naruszone przepisy dotyczące jego przeprowadzania. Dyrektor komisji okręgowej rozpatruje zastrzeżenia w terminie 7 dni od dnia ich otrzymania. Rozstrzygnięcie dyrektora komisji okręgowej jest ostateczne.

W przypadku naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzania egzaminu eksternistycznego, jeżeli naruszenie to mogło mieć wpływ na wynik egzaminu, dyrektor komisji okręgowej, w porozumieniu z dyrektorem Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, ma prawo unieważnić egzamin eksternistyczny z danych zajęć edukacyjnych i zarządzić jego ponowne przeprowadzenie w następnej sesji egzaminacyjnej. Unieważnienie egzaminu może dotyczyć poszczególnych lub wszystkich zdających.

Na wniosek zdającego sprawdzony i oceniony arkusz egzaminacyjny oraz karta punktowania są udostępniane zdającemu do wglądu w miejscu i czasie określonych przez dyrektora komisji okręgowej.

I.3. Zasady dostosowania warunków i formy przeprowadzania egzaminu dla zdających z dysfunkcjami

Osoby niewidome, słabowidzące, niesłyszące, słabosłyszące, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim lub z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, przystępują do egzaminów eksternistycznych w warunkach i formie dostosowanych do rodzaju ich niepełnosprawności. Osoby te zobowiązane są przedstawić wydane przez lekarza zaświadczenie potwierdzające występowanie danej dysfunkcji.

Dyrektor Centralnej Komisji Egzaminacyjnej opracowuje szczegółową informację o sposobach dostosowania warunków i formy przeprowadzania egzaminów eksternistycznych do potrzeb i możliwości wyżej wymienionych osób i podaje ją do publicznej wiadomości na stronie internetowej CKE, nie później niż do dnia 1 września roku poprzedzającego rok, w którym są przeprowadzane egzaminy eksternistyczne.

Na podstawie wydanego przez lekarza zaświadczenia potwierdzającego występowanie danej dysfunkcji oraz szczegółowej informacji, o której mowa powyżej, dyrektor komisji okręgowej

(lub upoważniona przez niego osoba) wskazuje sposób lub sposoby dostosowania warunków i formy przeprowadzania egzaminu eksternistycznego do potrzeb i możliwości osoby z dysfunkcją/dysfunkcjami przystępującej do egzaminu eksternistycznego. Wyżej wymienione zaświadczenie przedkłada się dyrektorowi komisji okręgowej wraz z wnioskiem o dopuszczenie do egzaminów.

Zdający, który jest chory, w czasie trwania egzaminu eksternistycznego może korzystać ze sprzętu medycznego i leków koniecznych do stosowania w danej chorobie.

II WYMAGANIA EGZAMINACYJNE

II.1. Wiadomości wstępne

Zakres wiadomości i umiejętności sprawdzanych na egzaminie eksternistycznym z przedmiotów ogólnokształcących wyznaczają wymagania ogólne i szczegółowe określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego, wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 30 sierpnia 2012 r., poz. 977). Zgodnie z zapisami w podstawie programowej, podczas kształcenia w gimnazjum wymaga się wiadomości i umiejętności nabytych nie tylko na III etapie kształcenia, ale także na wcześniejszych etapach edukacyjnych (zob. np. zadania nr 3, 4, 12, 13 zamieszczone w przykładowym arkuszu egzaminacyjnym – rozdz. IV informatora).

II.2. Wymagania

Wiadomości i umiejętności przewidziane dla uczących się w gimnazjum opisano w podstawie programowej – zgodnie z ideą europejskich ram kwalifikacji – w języku efektów kształcenia¹. Cele kształcenia sformułowane są w języku wymagań ogólnych, a treści nauczania oraz oczekiwane umiejętności uczących się sformułowane są w języku wymagań szczegółowych.

II.2.1. Cele kształcenia – wymagania ogólne z przedmiotu *historia* w gimnazjum

I. Chronologia historyczna.

Zdający sytuuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w czasie oraz porządkuje je i ustala związki poprzedzania, równoczesności i następstwa; dostrzega zmiany w życiu społecznym oraz ciągłość w rozwoju kulturowym i cywilizacyjnym.

II. Analiza i interpretacja historyczna.

Zdający wyszukuje oraz porównuje informacje pozyskane z różnych źródeł i formułuje wnioski; dostrzega w narracji historycznej warstwę informacyjną, wyjaśniającą i oceniającą; wyjaśnia związki przyczynowo-skutkowe analizowanych wydarzeń, zjawisk i procesów

¹ Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z dnia 23 kwietnia 2008r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie (2008/C111/01).

historycznych; wyjaśnia znaczenie poznawania przeszłości dla rozumienia świata współczesnego.

III. Tworzenie narracji historycznej.

Zdający tworzy narrację historyczną, integrując informacje pozyskane z różnych źródeł; tworzy krótkie wypowiedzi: plan, notatkę, rozprawkę, prezentację; przedstawia argumenty uzasadniające własne stanowisko.

II.2.2. Treści nauczania – wymagania szczegółowe z przedmiotu *historia* w gimnazjum

1. Najdawniejsze dzieje człowieka. Zdający:

- 1) porównuje koczowniczy tryb życia z osiadłym i opisuje skutki przyjęcia przez człowieka trybu osiadłego;
- 2) wyjaśnia zależności pomiędzy środowiskiem geograficznym a warunkami życia człowieka.

2. Cywilizacje Bliskiego Wschodu. Zdający:

- 1) lokalizuje w czasie i przestrzeni cywilizacje starożytnej Mezopotamii i Egiptu;
- 2) charakteryzuje strukturę społeczeństwa i system wierzeń w Egipcie;
- 3) wyjaśnia znaczenie pisma i prawa w procesie powstawania państw;
- 4) rozpoznaje typy pisma wykształcone na terenie Mezopotamii i Egiptu.

3. Starożytny Izrael. Zdający:

- 1) charakteryzuje podstawowe symbole i główne zasady judaizmu;
- 2) wyjaśnia różnicę pomiędzy politeizmem a monoteizmem, odwołując się do przykładów.

4. Cywilizacja grecka. Zdający:

- 1) wyjaśnia wpływ środowiska geograficznego na gospodarkę i rozwój polityczny starożytnej Grecji;
- 2) umiejscawia w czasie i porównuje system sprawowania władzy oraz organizację społeczeństwa w Sparcie i Atenach peryklejskich;
- 3) charakteryzuje czynniki integrujące starożytnych Greków - język, system wierzeń, teatr oraz igrzyska olimpijskie.

5. Cywilizacja rzymska. Zdający:

- 1) umiejscawia w czasie i charakteryzuje system sprawowania władzy oraz organizację społeczeństwa w Rzymie republikańskim i cesarstwie;
- 2) wyjaśnia przyczyny i wskazuje skutki ekspansji Rzymu, opisując postawy Rzymian wobec niewolników i ludów podbitych;
- 3) podaje przykłady wpływu kultury greckiej na kulturę rzymską;
- 4) rozróżnia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku starożytnego państwa rzymskiego.

6. Dziedzictwo antyku. Zdający:

- 1) charakteryzuje najważniejsze osiągnięcia kultury materialnej i duchowej antycznego świata w różnych dziedzinach: filozofii, nauce, architekturze, sztuce, literaturze;
- 2) podaje przykłady osiągnięć cywilizacyjnych antyku, które mają wpływ na cywilizację współczesną.

7. Chrześcijaństwo. Zdający:

- 1) umiejscawia w czasie i przestrzeni narodziny i rozprzestrzenianie się chrześcijaństwa;
- 2) wskazuje przyczyny i przykłady prześladowania chrześcijan w państwie rzymskim.

8. Arabowie i świat islamski. Zdający:

- 1) umiejscawia w czasie i przestrzeni kierunki i zasięg podbojów arabskich;
- 2) opisuje podstawowe zasady i symbole islamu;
- 3) wyjaśnia rolę Arabów w przekazywaniu dorobku kulturowego pomiędzy Wschodem a Zachodem.

9. Początki cywilizacji zachodniego chrześcijaństwa. Zdający:

- 1) umiejscawia w czasie i przestrzeni monarchię Karola Wielkiego, Państwo Kościelne oraz Cesarstwo w Europie Zachodniej;
- 2) charakteryzuje działalność Karola Wielkiego i wyjaśnia, na czym polegał renesans karoliński;
- 3) charakteryzuje główne idee uniwersalnego cesarstwa Ottona III;
- 4) opisuje relacje pomiędzy władzą cesarską a papieską w X-XI w.

10. Bizancjum i Kościół wschodni. Zdający:

- 1) lokalizuje w czasie i przestrzeni cesarstwo bizantyjskie;

2) charakteryzuje rolę Bizancjum jako kontynuatora cesarstwa rzymskiego i rozpoznaje osiągnięcia kultury bizantyjskiej (prawo, architektura, sztuka);

3) wyjaśnia przyczyny i skutki rozłamu w Kościele w XI w.

11. Społeczeństwo średniowiecznej Europy. Zdający:

1) rozpoznaje typowe instytucje systemu lennego;

2) wyjaśnia pojęcie stanu i charakteryzuje podziały społeczne w średniowieczu;

3) charakteryzuje funkcje gospodarcze, polityczne i kulturowe miast w średniowieczu.

12. Kultura materialna i duchowa łacińskiej Europy. Zdający:

1) wyjaśnia kulturotwórczą rolę Kościoła w dziedzinie nauki, architektury, sztuki i życia codziennego średniowiecznego społeczeństwa;

2) porównuje główne elementy kultury rycerskiej i kultury miejskiej;

3) rozpoznaje zabytki kultury średniowiecza, wskazując różnice pomiędzy stylem romańskim a stylem gotyckim, z uwzględnieniem przykładów z własnego regionu.

13. Polska pierwszych Piastów. Zdający:

1) sytuuje w czasie i przestrzeni państwo pierwszych Piastów;

2) wskazuje, na przykładzie państwa pierwszych Piastów, charakterystyczne cechy monarchii patrymonialnej;

3) wyjaśnia okoliczności przyjęcia chrztu przez Piastów oraz następstwa kulturowe, społeczne i polityczne chrystianizacji Polski;

4) ocenia dokonania pierwszych Piastów w dziedzinie polityki, gospodarki i kultury.

14. Polska dzielnicowa i zjednoczona. Zdający:

1) sytuuje w czasie i przestrzeni Polskę okresu rozbicia dzielnicowego;

2) opisuje postanowienia statutu Bolesława Krzywoustego;

3) porządkuje i sytuuje w czasie najważniejsze wydarzenia związane z relacjami polsko-krzyżackimi w epoce Piastów;

4) opisuje zmiany społeczno-gospodarcze w epoce rozbicia dzielnicowego i dostrzega związki pomiędzy rozwojem ruchu osadniczego a ożywieniem gospodarczym;

5) ocenia dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej (system obronny, urbanizacja kraju, prawo, nauka) oraz w polityce zagranicznej;

6) charakteryzuje zmiany struktury społeczno-wyznaniowej Królestwa Polskiego po przyłączeniu ziem ruskich.

15. Polska w dobie unii z Litwą. Zdający:

1) wyjaśnia przyczyny i ocenia następstwa unii Polski z Litwą;

2) porządkuje i sytuje w czasie najważniejsze wydarzenia związane z relacjami polsko-krzyżackimi w epoce Jagiellonów;

3) charakteryzuje rozwój uprawnień stanu szlacheckiego.

16. Wielkie odkrycia geograficzne. Zdający:

1) sytuje w czasie i przestrzeni wyprawy Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana oraz sytuje w przestrzeni posiadłości kolonialne Portugalii i Hiszpanii;

2) ocenia wpływ odkryć geograficznych na życie społeczno-gospodarcze i kulturowe Europy oraz ich skutki dla Nowego Świata.

17. Humanizm i renesans. Zdający:

1) wyjaśnia źródła rozwoju kultury renesansu oraz opisuje jej charakterystyczne cechy;

2) charakteryzuje największe osiągnięcia: Leonarda da Vinci, Michała Anioła, Rafaela Santi, Erazma z Rotterdamu, Mikołaja Kopernika i Galileusza;

3) ocenia rolę druku dla upowszechniania idei renesansu oraz rozwoju cywilizacji europejskiej.

18. Rozłam w Kościele zachodnim. Zdający:

1) wymienia czynniki, które doprowadziły do rozłamu w Kościele zachodnim;

2) opisuje cele i charakteryzuje działalność Marcina Lutra i Jana Kalwina oraz przedstawia okoliczności powstania kościoła anglikańskiego;

3) wyjaśnia cele zwołania soboru trydenckiego i wskazuje postanowienia służące wzmocnieniu katolicyzmu.

19. Polska i Litwa w czasach ostatnich Jagiellonów. Zdający:

1) ocenia politykę zagraniczną ostatnich Jagiellonów;

- 2) przedstawia okoliczności zawarcia unii realnej pomiędzy Polską a Litwą i jej główne postanowienia oraz wskazuje na mapie terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów;
- 3) charakteryzuje stosunki wyznaniowe w państwie polsko-litewskim i wyjaśnia ich specyfikę na tle europejskim;
- 4) przedstawia największe osiągnięcia piśmiennictwa polskiego epoki renesansu, uwzględniając twórczość Mikołaja Reja, Jana Kochanowskiego, Andrzeja Frycza Modrzewskiego;
- 5) rozpoznaje reprezentatywne obiekty sztuki renesansowej na ziemiach polskich ze szczególnym uwzględnieniem własnego regionu.

20. Społeczeństwo i ustrój Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Zdający:

- 1) wymienia instytucje ustrojowe demokracji szlacheckiej i charakteryzuje ich kompetencje;
- 2) wyjaśnia okoliczności uchwalenia oraz główne założenia konfederacji warszawskiej i artykułów henrykowskich;
- 3) przedstawia zasady wolnej elekcji;
- 4) ocenia charakter zmian systemu polityczno-ustrojowego Rzeczypospolitej w XVII w.;
- 5) rozpoznaje charakterystyczne cechy kultury baroku, odwołując się do przykładów architektury i sztuki we własnym regionie.

21. Rzeczpospolita Obojga Narodów i jej sąsiedzi w XVII w. Zdający:

- 1) wyjaśnia główne przyczyny wojen Rzeczypospolitej ze Szwecją, Turcją i Rosją;
- 2) wyjaśnia przyczyny, cele i następstwa powstania Bohdana Chmielnickiego na Ukrainie;
- 3) ocenia społeczno-gospodarcze i polityczne następstwa wojen w XVII w.;
- 4) wskazuje przejawy i wyjaśnia przyczyny kryzysu politycznego i społeczno-gospodarczego Rzeczypospolitej w II połowie XVII w.

22. Formy państwa nowożytnego. Zdający:

- 1) charakteryzuje, na przykładzie Francji Ludwika XIV, ustrój monarchii absolutnej;
- 2) wymienia, odwołując się do przykładu Anglii, główne cechy monarchii parlamentarnej;
- 3) porównuje monarchię parlamentarną z monarchią absolutną, uwzględniając zakres władzy monarszej, prawa i obowiązki poddanych, rolę instytucji stanowych (parlamentu);

4) wyjaśnia, na czym polegała specyfika ustroju Rzeczypospolitej Obojga Narodów na tle Europy.

23. Europa w XVIII w. Zdający:

- 1) wymienia idee oświecenia i rozpoznaje je w nauce, literaturze, architekturze i sztuce;
- 2) charakteryzuje zasadę trójpodziału władzy Monteskiusza i zasadę umowy społecznej Rousseau;
- 3) porównuje reformy oświeceniowe wprowadzone w Prusach, Rosji i Austrii.

24. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVIII w. Zdający:

- 1) przedstawia przejawy i przyczyny kryzysu państwa polskiego w czasach saskich;
- 2) wyjaśnia zmiany położenia międzynarodowego Rzeczypospolitej w XVIII w.;
- 3) charakteryzuje projekty reform ustrojowych Stanisława Konarskiego i Stanisława Leszczyńskiego oraz dostrzega przejawy ożywienia w gospodarce i kulturze czasów saskich.

25. Bunt poddanych - wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych. Zdający:

- 1) przedstawia przyczyny i następstwa wojny o niepodległość;
- 2) ocenia wkład Polaków w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych;
- 3) wymienia główne instytucje ustrojowe Stanów Zjednoczonych i wyjaśnia, w jaki sposób konstytucja amerykańska realizowała w praktyce zasadę trójpodziału władzy.

26. Rzeczpospolita w dobie stanisławowskiej. Zdający:

- 1) przedstawia okoliczności powstania, zadania i osiągnięcia Komisji Edukacji Narodowej;
- 2) sytuuje w czasie obrady Sejmu Wielkiego oraz uchwalenie Konstytucji 3 maja; wymienia reformy Sejmu Wielkiego oraz postanowienia Konstytucji 3 maja;
- 3) wyjaśnia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i ocenia jej następstwa;
- 4) rozpoznaje charakterystyczne cechy polskiego oświecenia i charakteryzuje przykłady sztuki okresu klasycyzmu z uwzględnieniem własnego regionu.

27. Walka o utrzymanie niepodległości w ostatnich latach XVIII w. Zdający:

- 1) sytuuje w czasie I, II i III rozbiór Rzeczypospolitej i wskazuje na mapie zmiany terytorialne po każdym rozbiórze;
- 2) przedstawia cele i następstwa powstania kościuszkowskiego;

3) rozróżnia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej.

28. Rewolucja francuska. Zdający:

- 1) wyjaśnia główne przyczyny rewolucji i ocenia jej skutki;
- 2) wskazuje charakterystyczne cechy dyktatury jakobińskiej;
- 3) opisuje główne zasady ideowe rewolucji francuskiej zawarte w Deklaracji praw człowieka i obywatela.

29. Epoka napoleońska. Zdający:

- 1) opisuje zmiany w Europie w okresie napoleońskim w zakresie stosunków społeczno-gospodarczych i politycznych;
- 2) wyjaśnia okoliczności utworzenia Legionów Polskich i Księstwa Warszawskiego oraz opisuje cechy ustrojowe i terytorium Księstwa Warszawskiego;
- 3) ocenia politykę Napoleona wobec sprawy polskiej oraz postawę Polaków wobec Napoleona.

30. Europa po kongresie wiedeńskim. Zdający:

- 1) przedstawia zasady i postanowienia kongresu wiedeńskiego, uwzględniając jego decyzje w sprawie polskiej;
- 2) wyjaśnia główne założenia idei liberalizmu, socjalizmu oraz idei narodowych w Europie w I połowie XIX w.

31. Rozwój cywilizacji przemysłowej. Zdający:

- 1) wymienia charakterystyczne cechy rewolucji przemysłowej;
- 2) podaje przykłady pozytywnych i negatywnych skutków procesu uprzemysłowienia, w tym dla środowiska naturalnego;
- 3) identyfikuje najważniejsze wynalazki i odkrycia XIX w. oraz wyjaśnia następstwa ekonomiczne i społeczne ich zastosowania;
- 4) opisuje zmiany w poziomie życia różnych grup społecznych w XIX w. na podstawie źródeł pisanych, ikonograficznych i statystycznych.

32. Europa i świat w XIX w. Zdający:

- 1) opisuje przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych;

- 2) dostrzega podobieństwa i różnice w procesie jednoczenia Włoch i Niemiec;
- 3) wyjaśnia przyczyny i sytuuje w przestrzeni kierunki oraz zasięg ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX w.;
- 4) ocenia pozytywne i negatywne skutki polityki kolonialnej z perspektywy europejskiej oraz kolonizowanych społeczności i państw.

33. Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim. Zdający:

- 1) wskazuje na mapie nowy układ granic państw zaborczych na ziemiach polskich po kongresie wiedeńskim;
- 2) charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego;
- 3) ocenia osiągnięcia Królestwa Polskiego w gospodarce, kulturze i szkolnictwie.

34. Społeczeństwo dawnej Rzeczypospolitej w okresie powstań narodowych. Zdający:

- 1) sytuuje w czasie i przestrzeni powstanie listopadowe i powstanie styczniowe;
- 2) przedstawia przyczyny oraz porównuje przebieg i charakter powstań narodowych;
- 3) rozróżnia bezpośrednie i długofalowe następstwa powstańczych ruchów narodowych;
- 4) charakteryzuje główne nurty i postaci Wielkiej Emigracji.

35. Życie pod zaborami. Zdający:

- 1) wyjaśnia cele i opisuje metody działań zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej;
- 2) charakteryzuje i ocenia zróżnicowane postawy społeczeństwa wobec zaborców;
- 3) porównuje warunki życia społeczeństwa w trzech zaborach w II połowie XIX w., uwzględniając możliwości prowadzenia działalności społecznej i rozwoju narodowego;
- 4) przedstawia główne nurty życia politycznego pod zaborami w końcu XIX w.

36. Europa i świat na przełomie XIX i XX w. Zdający:

- 1) przedstawia skutki przewrotu technicznego i postępu cywilizacyjnego, w tym dla środowiska naturalnego;
- 2) charakteryzuje przyczyny i następstwa procesu demokratyzacji życia politycznego;
- 3) przedstawia nowe zjawiska kulturowe, w tym narodziny kultury masowej i przemiany obyczajowe.

37. I wojna światowa i jej skutki. Zdający:

- 1) wymienia główne przyczyny narastania konfliktów pomiędzy mocarstwami europejskimi na przełomie XIX i XX w. oraz umiejscawia je na politycznej mapie świata i Europy;
- 2) charakteryzuje specyfikę działań wojennych, ze szczególnym uwzględnieniem nowych środków technicznych.

38. Rewolucje rosyjskie. Zdający:

- 1) wyjaśnia polityczne i społeczno-gospodarcze przyczyny wybuchu rewolucji w Rosji w 1917 r.;
- 2) wyjaśnia okoliczności przejęcia przez bolszewików władzy w Rosji;
- 3) opisuje bezpośrednie następstwa rewolucji lutowej i październikowej dla Rosji oraz Europy;
- 4) charakteryzuje reakcję Europy na wydarzenia w Rosji.

39. Sprawa polska w I wojnie światowej. Zdający:

- 1) charakteryzuje stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej oraz opisuje poglądy zwolenników różnych orientacji politycznych;
- 2) ocenia wysiłek zbrojny Polaków;
- 3) wyjaśnia międzynarodowe uwarunkowania sprawy polskiej.

III OPIS EGZAMINU

III.1. Forma i zakres egzaminu

Egzamin eksternistyczny z zakresu gimnazjum z przedmiotu *historia* jest egzaminem pisemnym, sprawdzającym wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej, przytoczone w rozdziale II *Wymagania egzaminacyjne* niniejszego informatora. Osoba przystępująca do egzaminu rozwiązuje zadania zawarte w jednym arkuszu egzaminacyjnym.

III.2. Czas trwania egzaminu

Egzamin trwa **120** minut.

III.3. Arkusz egzaminacyjny

Arkusz egzaminacyjny z historii tworzą zadania sprawdzające opanowanie wiadomości i umiejętności z zakresu chronologii historycznej, analizy i interpretacji historycznej oraz tworzenia narracji historycznej.

Podstawą konstrukcji zadań sprawdzających umiejętność analizy i interpretacji historycznej są różnego rodzaju źródła historyczne, mapy, fragmenty tekstów publicystycznych, popularnonaukowych, wykresy, tabele, ilustracje.

Zadania z zakresu tworzenia narracji historycznej polegają na napisaniu krótkiej wypowiedzi: planu, notatki, rozprawki, prezentacji ze szczególnym uwzględnieniem integracji informacji pozyskanych z różnych źródeł oraz przedstawienia argumentów uzasadniających własne stanowisko.

Arkusz egzaminacyjny z historii składa się z różnego rodzaju zadań zamkniętych i otwartych.

Wśród zadań zamkniętych mogą wystąpić:

- zadania wyboru wielokrotnego – zdający wybiera poprawną odpowiedź spośród kilku podanych propozycji,
- zadania typu „prawda–fałsz” – zdający stwierdza prawdziwość lub fałsz informacji, danych, sformułowań itp. zawartych w zadaniu,
- zadania na dobieranie – zdający łączy ze sobą (przyporządkowuje do siebie) odpowiednie elementy (np. definicje, fragmenty tekstu, informacje, wyjaśnienia).

Wśród zadań otwartych mogą wystąpić:

- zadania z luką – zdający wstawia odpowiednie słowo, wyrażenie, zdanie, oznaczenie itp., np. jako uzupełnienie zdania, fragmentu tekstu,
- zadania krótkiej odpowiedzi – zdający formułuje odpowiedź w formie jednego lub kilku wyrazów bądź zdań,
- zadania rozszerzonej odpowiedzi – zdający redaguje dłuższą, spójną wypowiedź na określony temat.

W arkuszu egzaminacyjnym obok numeru każdego zadania podana jest maksymalna liczba punktów, którą można uzyskać za jego poprawne rozwiązanie.

III.4. Zasady rozwiązywania i zapisu rozwiązań

Zdający rozwiązuje zadania bezpośrednio w arkuszu egzaminacyjnym.

Ostatnia strona arkusza egzaminacyjnego jest przeznaczona na brudnopis.

III.5. Zasady sprawdzania i oceniania arkusza egzaminacyjnego

Za organizację procesu sprawdzania i oceniania arkuszy egzaminacyjnych odpowiadają okręgowe komisje egzaminacyjne. Rozwiązania zadań przez zdających sprawdzają i oceniają zewnątrzni egzaminatorzy powoływani przez dyrektora właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej.

Rozwiązania zadań oceniane są przez egzaminatorów na podstawie jednolitych w całym kraju szczegółowych kryteriów.

Ocenię podlegają tylko te fragmenty pracy, które dotyczą pytań/poleceń. Komentarze, nawet poprawne, wykraczające poza zakres pytań/poleceń, nie podlegają ocenie.

W zadaniach krótkiej odpowiedzi, za które można przyznać tylko jeden punkt, przyznaje się go wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną; jeśli podano więcej odpowiedzi (argumentów, cech, danych itp.), niż wynika to z polecenia w zadaniu, to ocenie podlega tyle kolejnych odpowiedzi (liczonych od pierwszej), o ilu mówi polecenie. Jeśli w zadaniu krótkiej odpowiedzi, oprócz poprawnej odpowiedzi, dodatkowo podano odpowiedź (informację) błędną, sprzeczną z odpowiedzią poprawną, za rozwiązanie zadania nie przyznaje się punktów.

Zadania rozszerzonej odpowiedzi oceniane są w odniesieniu do kryteriów podanych w poleceniu.

Zapisy w brudnopisie nie są oceniane.

Zadania egzaminacyjne ujęte w arkuszach egzaminacyjnych są oceniane w skali punktowej.

Wyniki egzaminów eksternistycznych z poszczególnych przedmiotów są wyrażane w stopniach według skali stopni szkolnych – od 1 do 6. Przeliczenia liczby punktów uzyskanych na egzaminie eksternistycznym z danego przedmiotu na stopień szkolny dokonuje się w następujący sposób:

- stopień celujący (6) – od 93% do 100% punktów;
- stopień bardzo dobry (5) – od 78% do 92% punktów;
- stopień dobry (4) – od 62% do 77% punktów;
- stopień dostateczny (3) – od 46% do 61% punktów;
- stopień dopuszczający (2) – od 30% do 45% punktów;
- stopień niedostateczny (1) – poniżej 30% punktów.

Wyniki egzaminów eksternistycznych z poszczególnych zajęć edukacyjnych ustala komisja okręgowa na podstawie liczby punktów przyznanych przez egzaminatorów sprawdzających i oceniających dany arkusz egzaminacyjny.

Zdający zdał egzamin eksternistyczny z danego przedmiotu, jeżeli uzyskał z tego egzaminu ocenę wyższą od niedostatecznej.

Wynik egzaminu – wyrażony w skali stopni szkolnych – odnotowuje się na świadectwie ukończenia szkoły wydawanym przez właściwą okręgową komisję egzaminacyjną.

IV PRZYKŁADOWY ARKUSZ EGZAMINACYJNY

W tym rozdziale prezentujemy **przykładowy** arkusz egzaminacyjny. Zawiera on instrukcję dla zdającego oraz zestaw zadań egzaminacyjnych.

W rozdziale V informatora zamieszczono przykładowe odpowiedzi zdających, kryteria oceniania zadań oraz komentarze.

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny
© CKE 2010

PESEL (wpisuje zdający)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

GHI-A1-133

EGZAMIN EKSTERNISTYCZNY Z HISTORII

GIMNAZJUM

Czas pracy: 120 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 14 stron (zadania 1–19). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zadań zamieść w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
6. Wypełnij tę część karty punktowania, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
7. Na karcie punktowania wpisz swój PESEL. Zamaluj ■ pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem ○ i zaznacz właściwe.
8. Pamiętaj, że w przypadku stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań egzaminacyjnych lub zakłócania prawidłowego przebiegu egzaminu w sposób utrudniający pracę pozostałym osobom zdającym, przewodniczący zespołu nadzorującego przerywa i unieważnia egzamin eksternistyczny.

Życzymy powodzenia!

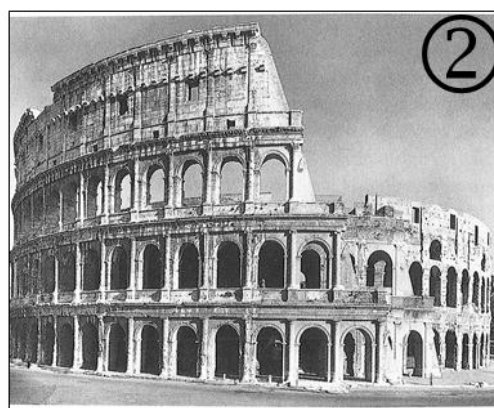
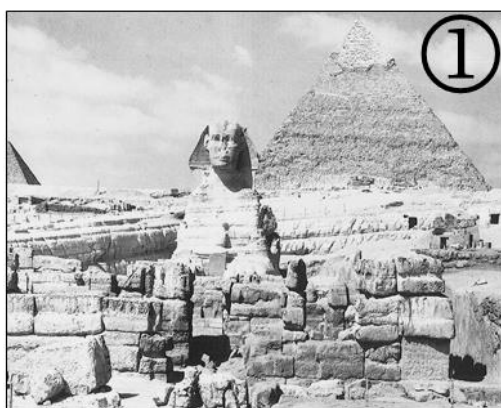
Zadanie 1. (2 pkt)

Do przedstawionych w tabeli fragmentów tekstów opisujących formy sprawowania władzy w państwach–miastach greckich dobierz odpowiadające im nazwy. Wybraną nazwę wpisz w odpowiednim miejscu tabeli.

	demokracja	tyrania	oligarchia
Opis			
Sam lud zrobił siebie panem wszystkiego i zarządza wszystkim przez uchwały zgromadzeń ludowych i przez sądy, w których lud ma głos decydujący.			
My zaś wybierzmy zespół najlepszych mężów i im oddajmy władzę; a oczywistą rzeczą jest, że najlepsi ludzie powezmą najlepsze postanowienia.			

Na podstawie: G. Szczepański, *Poznać przeszłość, zrozumieć dziś. Zeszyt ćwiczeń z tekstami źródłowymi, kl.1*, Warszawa 2005, s. 74-76.

Ilustracje do zadania 2.

Źródło: H. Honour, J. Fleming, *Historia sztuki świata*, Warszawa 2006, s. 66, 137, 198, 199.

Zadanie 2. (2 pkt)

Podaj numery, którymi oznaczono dwie ilustracje przedstawiające budowle typowe dla architektury rzymskiej w starożytności.

Ilustracje oznaczone numerami:,

Ilustracja do zadania 3.

Inicjał z manuskrytu pochodzącego z XIII wieku

Źródło: R. Bartlett, *Panorama średniowiecza*, Warszawa 2006, s. 294.

Zadanie 3. (2 pkt)

Określ, które zdania dotyczące zamieszczonej ilustracji są prawdziwe, a które fałszywe, wpisując w odpowiednie miejsca tabeli *Prawda* (zdanie prawdziwe) lub *Falsz* (zdanie fałszywe).

Zdania	Prawda/Falsz
Osoby przedstawione na ilustracji należą do różnych stanów społecznych.	
Ilustracja przedstawia podział społeczeństwa typowy dla epoki średniowiecza.	
Postać oznaczona literą A to przedstawiciel grupy społecznej, której głównym obowiązkiem była obrona państwa.	

Ilustracje do zadania 4. i 5.

Źródło: *Sztuka świata*, t. 3, Warszawa 1993, s. 428, *Sztuka świata*, t. 4, Warszawa 1990, s. 166., <http://en.wikipedia.org>, www.historiasztuki.com.pl

Zadanie 4. (2 pkt)

Podaj numery, którymi oznaczono dwie ilustracje przedstawiające kościoły wzniesione w stylu romańskim.

Ilustracje oznaczone numerami:

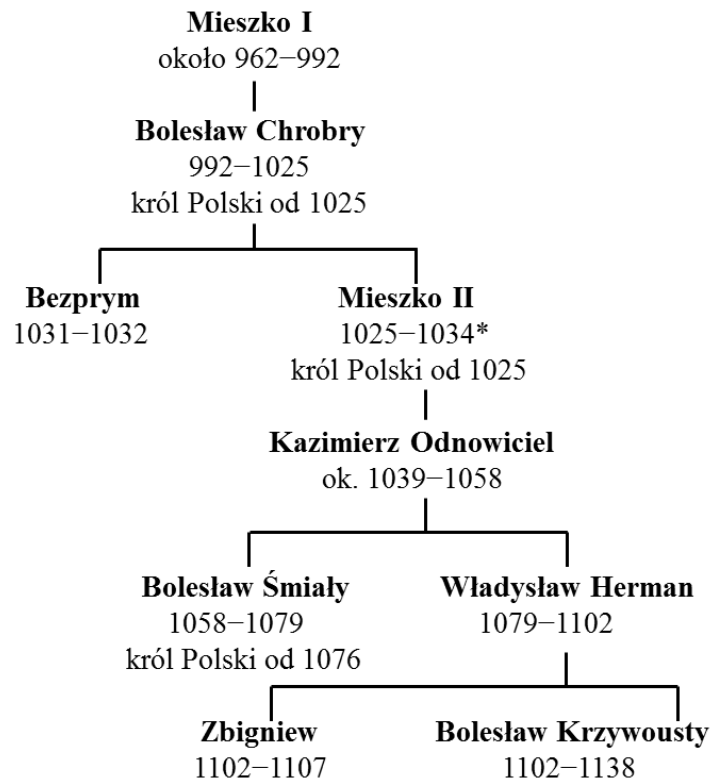
Zadanie 5. (1 pkt)

Napisz, dlaczego kościoły romańskie mogły pełnić funkcje obronne.

.....
.....

Tablica genealogiczna do zadania 6.

Tablica genealogiczna dynastii Piastów (fragment)

962–992 – lata panowania władcy

* Mieszko II w 1031 roku na krótko utracił władzę.

Zadanie 6. (2 pkt)

Na podstawie tablicy genealogicznej przedstawiającej lata panowania władców określ, które zdania są prawdziwe, a które fałszywe. Wpisz w odpowiednie miejsca tabeli *Prawda* (zdanie prawdziwe) lub *Falsz* (zdanie fałszywe).

Zdania	Prawda/Falsz
Mieszko II panował w Polsce w I połowie XI wieku.	
Bolesław Śmiały był wnukiem Mieszka II.	
Kazimierz Odnowiciel był ojcem dwóch królów Polski.	

Zadanie 7. (2 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując imiona władców, za panowania których miały miejsce opisane wydarzenia. Odpowiedzi wybierz spośród podanych.

Kazimierz Wielki Władysław Jagiełło Kazimierz Jagiellończyk Zygmunt Stary

Opis wydarzenia	Władca
Po wielu naradach w sprawie wieczystego pokoju prowadzonych na wyspie toruńskiej zawarto pokój na warunkach niesprawiedliwych i niekorzystnych dla Królestwa Polskiego. Król polski miał zwrócić mistrzowi i Zakonowi zdobyte na ziemiach pruskich zamki oraz przywrócić swobodę wszystkim jeńcom.	
Wielki mistrz Zakonu z królem polskim dla przerwania tej wojny postanowili, że ziemia chełmińska ze swoimi grodami i miastami oraz cała ziemia michałowska bez wyjątku, również cała ziemia pomorska w starożytnych swych granicach, będą należały do wspomnianego króla i Królestwa Polskiego.	

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w tekstach źródłowych. Wypisy*, t. 1, Toruń 1994, s. 123, 126-127.

Tekst do zadania 8. i 9.

Fragment bulli papieża Innocentego III

Doniósł nam umiłowany syn, znakomity mąż, ksiązę Śląska, że gdy ongi ksiązę Polski wyznaczył każdemu z synów swoich stałą dzielnicę, zachowując starszemu ksiązęcą stolicę Kraków, postanowił, aby zawsze starszy z jego rodu dzierżył to miasto, tak że jeśli starszy umrze, lub zrzeknie się swego prawa, najstarszy po nim z całego rodu miał objąć w posiadanie to miasto.

Źródło: S. Godek, M. Wilczek-Karczewska, *Historia ustroju i prawa w Polsce do 1772/1795. Wybór źródeł*, Warszawa 2006, s. 28.

Zadanie 8. (1 pkt)

Podaj imię i przydomek władcy, który ustanowił opisany w tekście podział ziem polskich.

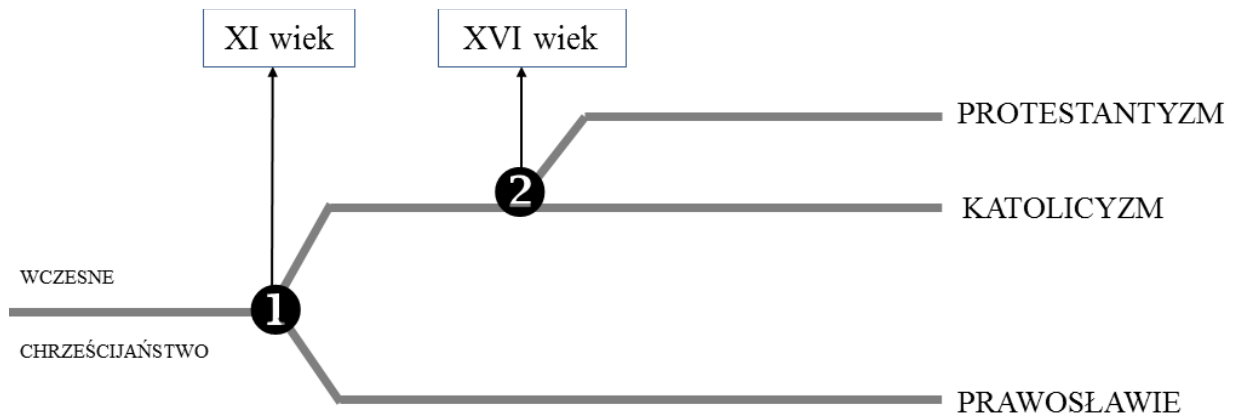
.....

Zadanie 9. (1 pkt)

Podaj nazwę opisaną w tekście zasady obejmowania władzy w ksiązęcej stolicy Krakowie.

.....

Schemat do zadania 10.

Źródło: opracowanie własne

Zadanie 10. (2 pkt)

Określ, które z podanych wydarzeń dotyczących historii chrześcijaństwa oznaczono na schemacie numerami 1 i 2. W wykropkowane miejsca wpisz właściwe litery.

- A. powstanie Państwa Kościelnego
- B. przyjęcie chrztu przez Mieszka I
- C. schizma wschodnia
- D. wystąpienie Marcina Lutra

Wydarzenie oznaczone numerem 1 to

Wydarzenie oznaczone numerem 2 to

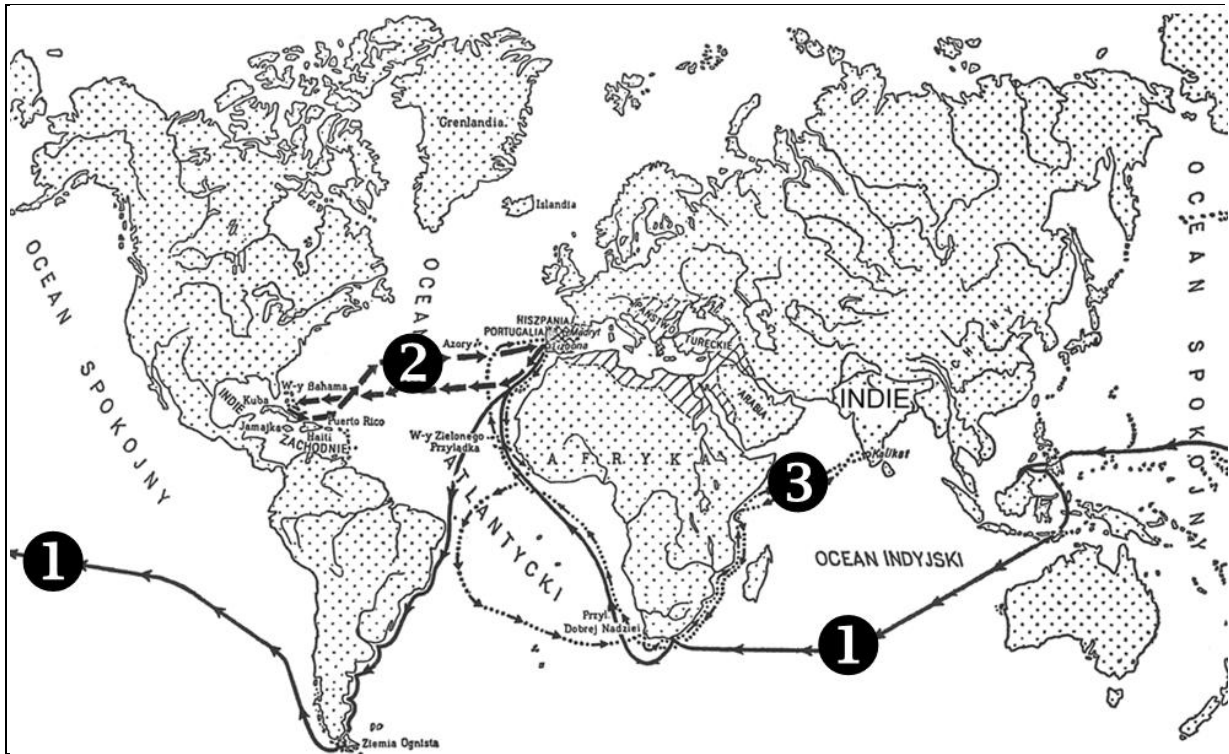
Zadanie 11. (1 pkt)

Podkreśl prawidłowo chronologicznie uporządkowane wydarzenia z XVIII wieku.

- A. uchwalenie Konstytucji 3 maja – uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela we Francji – ogłoszenie Deklaracji niepodległości USA
- B. ogłoszenie Deklaracji niepodległości USA – uchwalenie Konstytucji 3 maja – uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela
- C. uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela – ogłoszenie Deklaracji niepodległości USA – uchwalenie Konstytucji 3 maja
- D. ogłoszenie Deklaracji niepodległości USA – uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela – uchwalenie Konstytucji 3 maja

Mapa do zadania 12.

Wielkie wyprawy geograficzne w XV–XVI wieku

Na podstawie: J. Gierowski, J. Leszczyński, *Historia dla klasy II liceum ogólnokształcącego*, Warszawa 1973, s. 49.

Zadanie 12. (4 pkt)

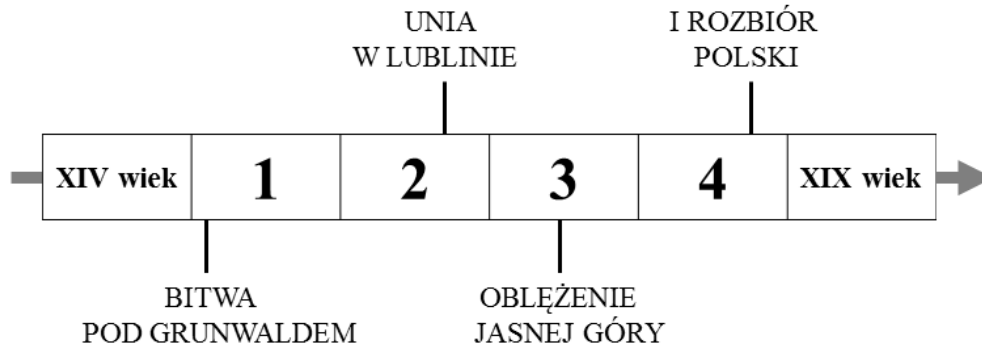
Uzupełnij tabelę, podając brakujące informacje dotyczące wypraw geograficznych, których trasy oznaczono na mapie numerami 1–3.

Numer trasy	Czas trwania wyprawy	Imię i nazwisko żeglarza, który kierował wyprawą
.....	pierwsza wyprawa:	Krzysztof Kolumb
.....	1519-1522

Tekst i taśma chronologiczna do zadania 13.

Wypadki postępowały po sobie błyskawicznie. Kapitulacja Wielkopolski pod Ujściem, marsz najeźdźców na Warszawę, ucieczka Jana Kazimierza na Śląsk, poddanie Litwy przez Radziwiłła, upadek Krakowa, tłumne przechodzenie magnaterii i szlachty na stronę Karola Gustawa (...).

Na podstawie: S. Leśniewski, *Poczet hetmanów polskich i litewskich*, Bydgoszcz 1992, s. 297.

Zadanie 13. (1 pkt)

Wydarzenia opisane w tekście rozegrały się w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Tekst do zadania 14.

List Katarzyny II, 13 lipca 1792 r.

Mości Bracie!

(...) Tylko godząc się z tak czystymi i zbawiennymi zamiarami, możesz Wasza Królewska Mość przekonać mnie, że pragniesz prawdziwego dobra narodu polskiego. Najzdrowsza część Polaków skonfederowała się w celu odzyskania praw, wydartych im niesłusznie. Przyrzekłam im wsparcie i użyję go skutecznie w całej rozciągłości środków, jakimi rozporządzam.

Mam nadzieję, że Wasza Królewska Mość nie zechcesz odraczać do ostateczności przychylenia się do mych życzeń wyrażonych z taką stanowczością i że czyniąc jak najprędzej akces do konfederacji związanej pod mą protekcją, nastęrczysz okazję dogadzającą mym szczerym chęciom, abym się pisać mogła, Mości Bracie, dobrą siostrą, przyjaciółką i sąsiadką.

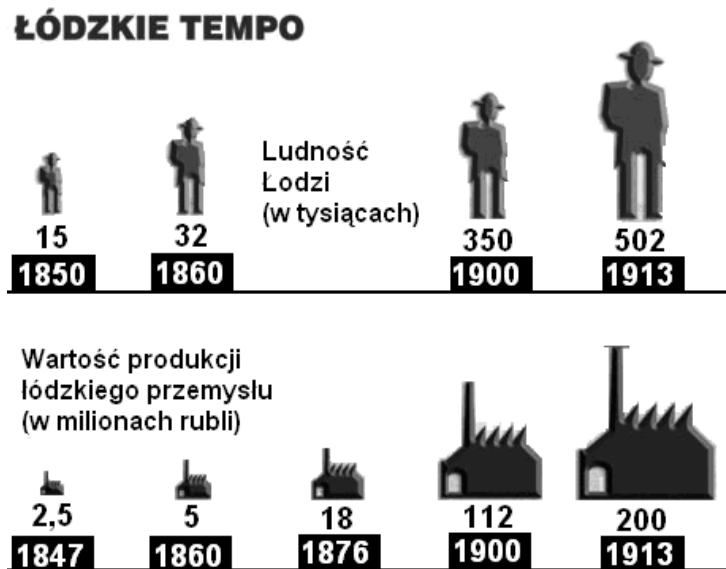
Na podstawie: http://loustryki.edu.pl/przedmioty/historia/materialy_edu/tematy2b.html

Zadanie 14. (2 pkt)

Określ, które zdania dotyczące zamieszczonego tekstu są prawdziwe, a które fałszywe, wpisując w odpowiednie miejsca tabeli *Prawda* (zdanie prawdziwe) lub *Falsz* (zdanie fałszywe).

Zdania	Prawda/Falsz
Adresatem listu jest król Polski Stanisław August Poniatowski.	
Katarzyna II nakłania króla do poparcia decyzji podjętych przez Sejm Czteroletni.	
List świadczy o ingerowaniu Rosji w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej.	

Diagram do zadania 15. i 16.

Źródło: http://www.wprost.pl/G/wprost_gfx/1031/s75w.jpg

Zadanie 15. (2 pkt)

Napisz, ilu mieszkańców liczyła Łódź tuż przed wybuchem

- powstania styczniowego –
- I wojny światowej –

Zadanie 16. (2 pkt)

Określ, które zdania dotyczące zamieszczonego diagramu są prawdziwe, a które fałszywe, wpisując w odpowiednie miejsca tabeli *Prawda* (zdanie prawdziwe) lub *Falsz* (zdanie fałszywe).

Zdanie	Prawda/Falsz
Diagram przedstawia rozwój jednego z miast należących do zaboru pruskiego.	
Wraz z rozwojem przemysłowym rosła liczba ludności w mieście.	
Po 1876 roku tempo rozwoju gospodarczego miasta znacząco wzrosło.	

Ilustracja do zadania 17.

Źródło: www.mirror.co.uk/news/uk-news/untold-story-of-the-million-horses-sent-93663

Zadanie 17. (2 pkt)

Spośród podanych konfliktów zbrojnych wybierz ten, w czasie którego mogło być wykonane zamieszczone zdjęcie. Uzasadnij dokonany wybór.

- A. wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych
- B. wojny napoleońskie
- C. powstanie listopadowe
- D. I wojna światowa

Konflikt zbrojny oznaczony literą

Uzasadnienie:

Zadanie 18. (1 pkt)

Podkreśl dwie prawidłowe informacje dotyczące działalności Józefa Piłsudskiego w okresie I wojny światowej.

- walczył po stronie państw centralnych
- był przewodniczącym Polskiej Komisji Likwidacyjnej
- dowodził 1 Brygadą Legionów Polskich
- utworzył oddziały wojskowe walczące u boku Rosji
- kierował Komitetem Narodowym Polskim w Paryżu

Zadanie 19. (8 pkt)

Opisz metody rusyfikacji i germanizacji Polaków stosowane przez zaborców w II połowie XIX wieku. Oceń ich skuteczność i uzasadniaj swoje stanowisko.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS

V PRZYKŁADOWE ROZWIĄZANIA ZADAŃ ZAMIESZCZONYCH W ARKUSZU EGZAMINACYJNYM I ICH OCENA

Uwaga:

Przykładowe wypowiedzi zdających są wiernymi cytatami z arkuszy egzaminacyjnych i mogą zawierać błędy.

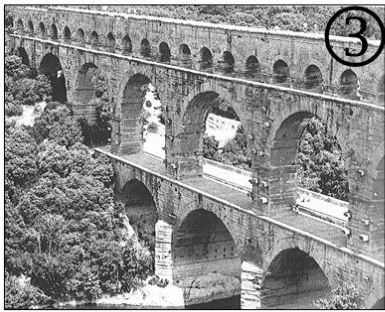
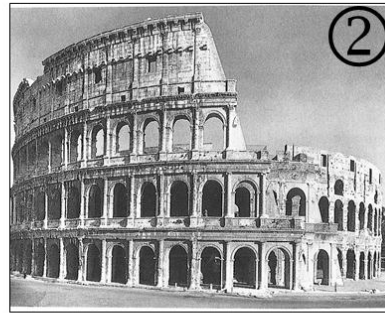
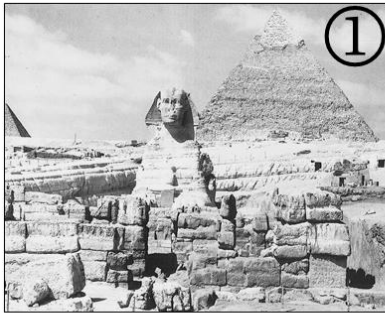
Zadanie 1. (2 pkt)

Do przedstawionych w tabeli fragmentów tekstów opisujących formy sprawowania władzy w państwach–miastach greckich dobierz odpowiadające im nazwy. Wybraną nazwę wpisz w odpowiednim miejscu tabeli.

demokracja tyrania oligarchia

Poprawne odpowiedzi	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
Sam lud zrobił siebie panem wszystkiego i zarządza wszystkim przez uchwały zgromadzeń ludowych i przez sądy, w których lud ma głos decydujący – <i>demokracja</i>	W tekście wymieniono cechy charakterystyczne dla demokratycznej formy rządów. Podkreślono nadrzędną rolę ludu w państwie. Zdający otrzymuje 1 punkt za podanie odpowiedzi <i>demokracja</i> .
My zaś wybierzmy zespół najlepszych mężów i im oddajmy władzę; a oczywistą rzeczą jest, że najlepsi ludzie powezmą najlepsze postanowienia – <i>oligarchia</i>	W tekście wymieniono cechy charakterystyczne dla oligarchicznej formy rządu. Władzę sprawuje nieliczna grupa uprzywilejowanych obywateli (elity). Zdający otrzymuje 1 punkt za podanie odpowiedzi <i>oligarchia</i> .

Ilustracje do zadania 2.

Zadanie 2. (2 pkt)

Podaj numery, którymi oznaczono dwie ilustracje przedstawiające budowle typowe dla architektury rzymskiej w starożytności.

Poprawne odpowiedzi	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
2, 3	<p>Na ilustracjach przedstawiono budowle charakterystyczne dla starożytnego Egiptu, państw greckich, imperium rzymskiego. Aby prawidłowo wykonać zadanie, zdający powinien rozpoznać cechy charakterystyczne architektury rzymskiej (zastosowanie łuku, arkad) lub typowe dla tej kultury budowle: akwedukt ③ i amfiteatr (Koloseum) ②.</p> <p>Prawidłową odpowiedź można również uzyskać drogą eliminacji, rozpoznając cechy charakterystyczne architektury egipskiej i greckiej lub typowe dla tych kultur budowle: piramidę Cheopsa w Gizie ① i Partenon w Atenach ④.</p> <p>Zdający otrzymuje po 1 punkcie za wskazanie każdej z odpowiedzi: 2 i 3.</p>

Ilustracja do zadania 3.

Inicjał z manuskryptu pochodzącego z XIII wieku

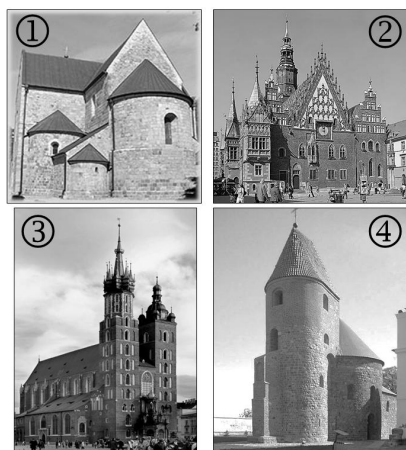

Zadanie 3. (2 pkt)

Określ, które zdania dotyczące zamieszczonej ilustracji są prawdziwe, a które fałszywe, wpisując w odpowiednie miejsca tabeli *Prawda* (zdanie prawdziwe) lub *Falsz* (zdanie fałszywe).

Poprawne odpowiedzi		Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
<p>Aby prawidłowo rozwiązać zadanie, zdający powinien:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozumieć znaczenie pojęcia stan, - rozpoznawać cechy charakterystyczne stosunków społeczno-ekonomicznych w średniowieczu i podstawowe cechy kultury materialnej średniowiecza, - określać ramy chronologiczne średniowiecza, - określać społeczną rolę poszczególnych grup społecznych. <p>Zdający otrzymuje 2 punkty za podanie wszystkich prawidłowych odpowiedzi, zaś 1 punkt za dwa poprawne wskazania.</p>		
Osoby przedstawione na ilustracji należą do różnych stanów społecznych.	PRAWDA	Informacja jest prawdziwa, ponieważ ilustracja przedstawia duchownego, rycerza, chłopą (lub mieszczanina).
Ilustracja przedstawia podział społeczeństwa typowy dla epoki średniowiecza.	PRAWDA	Informacja jest prawdziwa, ponieważ podział społeczeństwa na trzy podstawowe stany ukształtował się w średniowieczu. Przedstawione postaci noszą stroje typowe dla średniowiecza. Nad ilustracją umieszczono informacje pozwalające zidentyfikować epokę historyczną – XIII wiek oraz określenie manuskrypt (księga pisana ręcznie)
Postać oznaczona literą A to przedstawiciel grupy społecznej, której głównym obowiązkiem była obrona państwa.	FAŁSZ	Informacja fałszywa. Osoba oznaczona literą A to duchowny. Obrona państwa była głównym obowiązkiem rycerzy, a nie duchownych.

Ilustracje do zadania 4. i 5.

Zadanie 4. (2 pkt)

Podaj numery, którymi oznaczono dwie ilustracje przedstawiające kościoły wzniesione w stylu romańskim.

Poprawne odpowiedzi	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
1, 4	<p>Na ilustracjach przedstawiono budowle wzniesione w stylu romańskim i gotyckim. Aby prawidłowo wykonać zadanie, zdający powinien rozpoznać cechy charakterystyczne architektury romańskiej (ciężkie proporcje, grube mury, małe okna, pełne łuki, apsydy).</p> <p>Prawidłową odpowiedź można również uzyskać drogą eliminacji, rozpoznając cechy charakterystyczne architektury gotyckiej (ostre łuki, duże witrażowe okna, liczne przypory, pionizacja budowli).</p> <p>Zdający otrzymuje po 1 punkcie za wskazanie każdej z odpowiedzi: 1 i 4.</p>

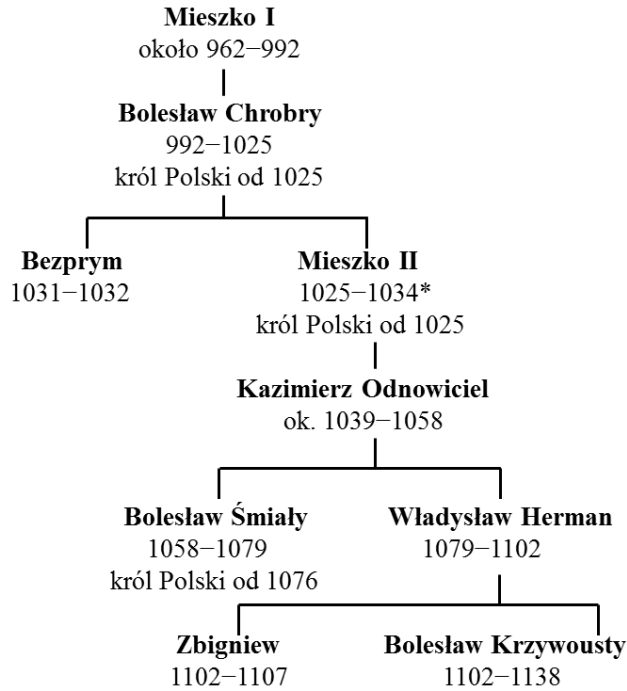
Zadanie 5. (1 pkt)

Napisz, dlaczego kościoły romańskie mogły pełnić funkcje obronne.

Zdający	Przykładowe odpowiedzi zdających	Komentarz do odpowiedzi udzielonych przez zdających. Ocena rozwiązania
Zdający powinien wskazać cechy architektury romańskiej, które pozwalały wykorzystywać budowle również do celów obronnych, np. grube mury i małe okna, wznoszenie budowli z kamienia. Za prawidłowe wykonanie zdania zdający otrzymuje 1 punkt.		
A	<i>Małe okna, grube mury.</i>	Wypowiedź lakoniczna, ale oddająca istotę problemu. Zdający otrzymuje 1 punkt.
B	<i>Budowla z grubych kamieni, z małymi oknami, przez które można było strzelać. Wróg miał trudności z dostaniem się do środka.</i>	Wypowiedź prawidłowa. Zdający odnosi się do podstawowych cech budowli i podaje krótkie komentarze/wyjaśnienia. Zdający otrzymuje 1 punkt.
C	<i>Zaokrąglenia, przez które ciężko było dostać się na dach.</i>	Wypowiedź nieprecyzyjna, odnosząca się do nieistotnych kwestii. Zdający otrzymuje 0 punktów.
D.	<i>Wysokie wieże.</i>	Zdający nie potrafi prawidłowo określić cech architektury romańskiej – 0 punktów.

Tablica genealogiczna do zadania 6.

Tablica genealogiczna dynastii Piastów [fragment]

Zadanie 6. (2 pkt)

Na podstawie tablicy genealogicznej przedstawiającej lata panowania władców określ, które zdania są prawdziwe, a które fałszywe. Wpisz w odpowiednie miejsca tabeli *Prawda* (zdanie prawdziwe) lub *Fałsz* (zdanie fałszywe).

Poprawne odpowiedzi		Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
Aby rozwiązać zadanie, zdający powinien prawidłowo określać: - zasady konstruowania tablicy genealogicznej, - wiek i połowę wieków, - związki pokrewieństwa. Zdający otrzymuje 2 punkty za podanie wszystkich prawidłowych odpowiedzi, zaś 1 punkt za dwa poprawne wskazania.		
Mieszko II panował w Polsce w I połowie XI wieku.	PRAWDA	Informacja jest prawdziwa, gdyż Mieszko II panował w latach 1025–1034, czyli w I połowie XI wieku.
Bolesław Śmiały był wnukiem Mieszka II.	PRAWDA	Informacja jest prawdziwa. Aby udzielić takiej odpowiedzi, należy odczytać z tablicy genealogicznej pokrewieństwo łączące wskazanych władców.
Kazimierz Odnowiciel był ojcem dwóch królów Polski.	FAŁSZ	Informacja jest fałszywa, ponieważ Kazimierz Odnowiciel był ojcem dwóch władców Polski, ale tylko jeden z nich został koronowany.

Zadanie 7. (2 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując imiona władców, za panowania których miały miejsce opisane wydarzenia. Odpowiedzi wybierz spośród podanych.

Kazimierz Wielki

Władysław Jagiełło

Kazimierz Jagiellończyk

Zygmunt Stary

Poprawne odpowiedzi	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
<p>Po wielu naradach w sprawie wieczystego pokoju prowadzonych na wyspie toruńskiej zawarto pokój na warunkach niesprawiedliwych i niekorzystnych dla Królestwa Polskiego. Król polski miał zwrócić mistrzowi i Zakonowi zdobyte na ziemiach pruskich zamki oraz przywrócić swobodę wszystkim jeńcom – <i>Władysław Jagiełło</i></p>	<p>W zadaniu zacytowano fragmenty tekstów odnoszące się do dwóch traktatów pokojowych zawartych z Krzyżakami (pierwszego i drugiego traktatu toruńskiego). Oba teksty zawierają liczne informacje pozwalające prawidłowo zidentyfikować traktaty, a tym samym dobrać panujących wówczas władców: - Toruń jako miejsce zawarcia traktatu – tekst 1., - ocena zawartych postanowień (traktat niekorzystny dla Polski) – tekst 1., - warunki, na których zawarto porozumienie (włączenie do Polski ziemi michałowskiej [...]) – tekst 2.</p> <p>Zdający otrzymuje po 1 punkcie za podanie każdej prawidłowej odpowiedzi.</p>
<p>Wielki mistrz Zakonu z królem polskim dla przerwania tej wojny postanowili, że ziemia chełmińska ze swoimi grodami i miastami oraz cała ziemia michałowska bez wyjątku, również cała ziemia pomorska w starożytnych swych granicach, będą należały do wspomnianego króla i Królestwa Polskiego – <i>Kazimierz Jagiellończyk</i></p>	

Tekst do zadania 8. i 9.

Fragment bulli papieża Innocentego III

Doniósł nam umiłowany syn, znakomity mąż, książę Śląska, że gdy ongi książę Polski wyznaczył każdemu z synów swoich stałą dzielnicę, zachowując starszemu książęcy stolicę Kraków, postanowił, aby zawsze starszy z jego rodu dzierżył to miasto, tak że jeśli starszy umrze, lub zrzeknie się swego prawa, najstarszy po nim z całego rodu miał objąć w posiadanie to miasto.

Zadanie 8. (1 pkt)

Podaj imię i przydomek władcy, który ustanowił opisany w tekście podział ziem polskich.

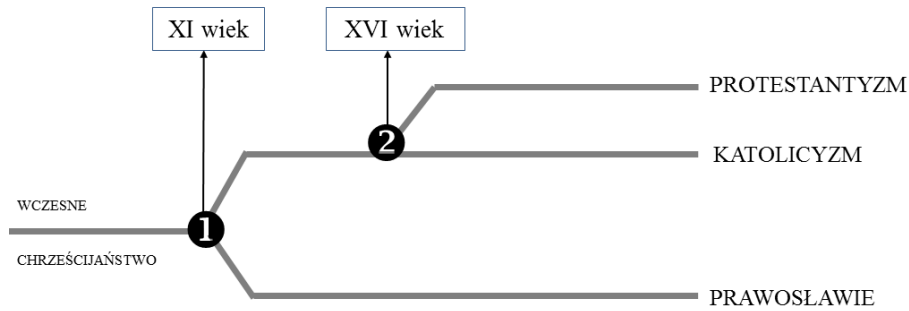
Poprawne odpowiedzi	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
Bolesław Krzywousty	<p>W zadaniu zacytowano fragment tekstu , w którym przedstawiono zasady dokumentu wydanego przez księcia Bolesława Krzywoustego.</p> <p>Zdający otrzymuje 1 punkt za prawidłowe podanie imienia i przydomka księcia.</p>

Zadanie 9. (1 pkt)

Podaj nazwę opisaną w tekście zasady obejmowania władzy w książęcej stolicy Krakowie.

Poprawne odpowiedzi	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
zasada senioratu	<p>W zadaniu zacytowano fragment tekstu , w którym przedstawiono zasady dokumentu zwanego testamentem Bolesława Krzywoustego. W testamencie tym książę dokonał podziału państwa pomiędzy swoich synów i ustanowił zasadę senioratu.</p> <p>Zdający otrzymuje 1 punkt za podanie określenia <i>zasada senioratu (seniorat)</i>.</p>

Schemat do zadania 10.

Zadanie 10. (2 pkt)

Określ, które z podanych wydarzeń dotyczących historii chrześcijaństwa oznaczono na schemacie numerami 1. i 2. W wy kropkowane miejsca wpisz właściwe litery.

- A. powstanie Państwa Kościelnego
- B. przyjęcie chrztu przez Mieszka I
- C. schizma wschodnia
- D. wystąpienie Marcina Lutra

Poprawna odpowiedź	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
<p>Wydarzenie oznaczone numerem 1 to schizma wschodnia (odp. C).</p> <p>Wydarzenie oznaczone numerem 2 to wystąpienie Marcina Lutra (odp. D).</p>	<p>W zadaniu przedstawiono schemat ilustrujący rozłamy dokonujące się w obrębie chrześcijaństwa, prowadzące do powstawania nowych kościołów.</p> <p>Numerem 1. oznaczono schizmę wschodnią dokonaną w 1054 roku [XI wiek]. Numerem 2. oznaczono początek reformacji, która doprowadziła do powstania pierwszych kościołów protestanckich. Reformację zapoczątkowało wystąpienie Marcina Lutra w 1517 roku [XVI wiek].</p> <p>Zdający otrzymuje po 1 punkcie za dobranie każdej prawidłowej odpowiedzi.</p>

Zadanie 11. (1 pkt)

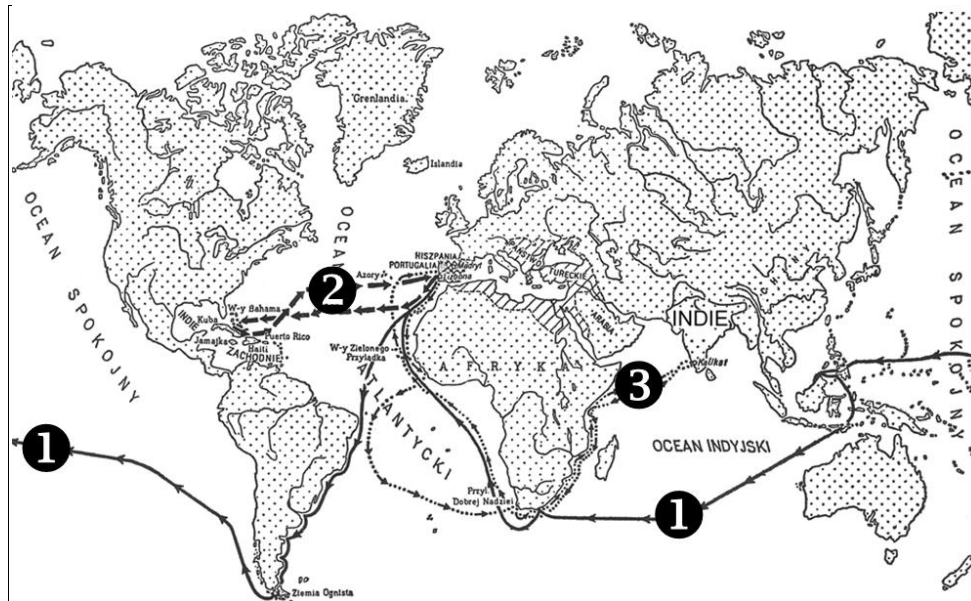
Podkreśl prawidłowo chronologicznie uporządkowane wydarzenia z XVIII wieku.

- A. uchwalenie Konstytucji 3 maja – uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela we Francji – ogłoszenie Deklaracji niepodległości USA
- B. ogłoszenie Deklaracji niepodległości USA – uchwalenie Konstytucji 3 maja – uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela
- C. uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela – ogłoszenie Deklaracji niepodległości USA – uchwalenie Konstytucji 3 maja
- D. ogłoszenie Deklaracji niepodległości USA – uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela – uchwalenie Konstytucji 3 maja

Poprawna odpowiedź	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
D. ogłoszenie Deklaracji niepodległości USA; uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela; uchwalenie Konstytucji 3 maja	Wykonanie zadania wymaga prawidłowego umiejscowienia w czasie powstania trzech dokumentów, kluczowych dla przemian politycznych i społeczno-ekonomicznych II połowy XVIII wieku. Za prawidłowe wykonanie zadania zdający otrzymuje 1 punkt.

Mapa do zadania 12.

Wielkie wyprawy geograficzne w XV-XVI wieku

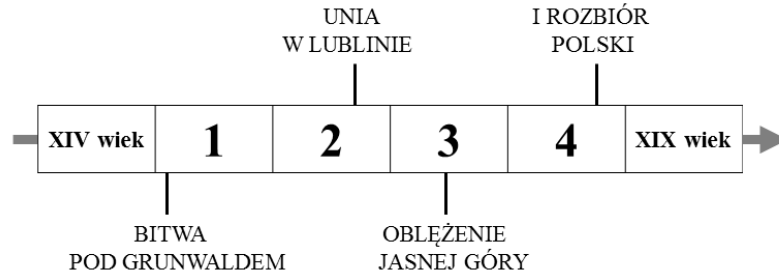
Zadanie 12. (4 pkt)

Uzupełnij tabelę, podając brakujące informacje dotyczące wypraw geograficznych, których trasy oznaczono na mapie numerami 1-3.

Poprawne odpowiedzi	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
nr trasy – 2 czas trwania wyprawy – 1492 (za poprawne uznajemy również daty kolejnych wypraw Krzysztofa Kolumba)	Zadanie polega na uzupełnieniu tabeli brakującymi informacjami dotyczącymi: czasu, trasy i nazwiska żeglarsza kierującego wyprawą morską. W zadaniu odwołano się do wiedzy i umiejętności związanych z przełomowymi wydarzeniami w historii odkryć geograficznych w czasach nowożytnych.
nr trasy – 1 żeglarz – Ferdynand Magellan	Za każdy prawidłowo podany element odpowiedzi zdający otrzymuje 1 punkt. Zdający łącznie może otrzymać 4 punkty.

Tekst i taśma chronologiczna do zadania 13.

Wypadki postępowaly po sobie błyskawicznie. Kapitulacja Wielkopolski pod Ujściem, marsz najeźdźców na Warszawę, ucieczka Jana Kazimierza na Śląsk, poddanie Litwy przez Radziwiłła, upadek Krakowa, tłumne przechodzenie magnaterii i szlachty na stronę Karola Gustawa (...).

Zadanie 13. (1 pkt)

Wydarzenia opisane w tekście rozegrały się w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerem

- A. 1
- B. 2
- C. 3
- D. 4

Poprawna odpowiedź	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
C	<p>Wykonanie zadania wymaga prawidłowego rozpoznania przedstawionych w tekście wydarzeń i połączenia ich z informacjami naniesionymi na taśmie chronologicznej. Przedstawiony opis dotyczy wojny polsko-szwedzkiej zwanej potopem szwedzkim. Na taśmie chronologicznej oznaczono jedno z najważniejszych wydarzeń tej wojny – oblężenie Jasnej Góry.</p> <p>Za prawidłowe wykonanie zadania zdający otrzymuje 1 punkt.</p>

Tekst do zadania 14.

List Katarzyny II, 13 lipca 1792 r.

Mości Bracie!

[...] Tylko godząc się z tak czystymi i zbawiennymi zamiarami, możesz Wasza Królewska Mość przekonać mnie, że pragniesz prawdziwego dobra narodu polskiego. Najzdrowsza część Polaków skonfederowała się w celu odzyskania praw, wydartych im niesłusznie. Przyrzekłam im wsparcie i użyczę go skutecznie w całej rozciągłości środków, jakimi rozporządzam.

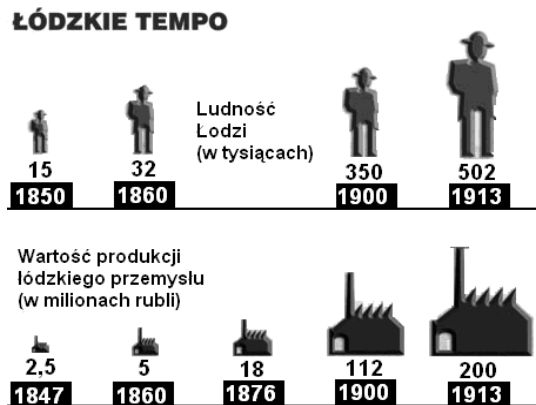
Mam nadzieję, że Wasza Królewska Mość nie zechcesz odraczać do ostateczności przychylenia się do mych życzeń wyrażonych z taką stanowczością i że czyniąc jak najprędzej akces do konfederacji związanej pod mą protekcją, nastreczysz okazję dogadzającą mym szczerym chęciom, abym się pisać mogła, Mości Bracie, dobrą siostrą, przyjaciółką i sąsiadką.

Zadanie 14. (2 pkt)

Określ, które zdania dotyczące zamieszczonego tekstu są prawdziwe, a które fałszywe, wpisując w odpowiednie miejsca tabeli **Prawda** (zdanie prawdziwe) lub **Falsz** (zdanie fałszywe).

Poprawne odpowiedzi	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania	
<p>Aby rozwiązać zadanie, zdający powinien prawidłowo odczytać i zinterpretować informacje zawarte w tekście listu i podane w nagłówku (data powstania listu).</p> <p>Zdający otrzymuje 2 punkty za podanie wszystkich prawidłowych odpowiedzi, zaś 1 punkt za dwa poprawne wskazania.</p>		
Adresatem listu jest król Polski Stanisław August Poniatowski.	PRAWDA	Informacja jest prawdziwa, gdyż w chwili powstania listu, czyli w roku 1792 w Polsce panował Stanisław August Poniatowski.
Katarzyna II nakłania króla do poparcia decyzji podjętych przez Sejm Czteroletni.	FAŁSZ	Informacja okazała się fałszywa, bowiem caryca Katarzyna II domagała się od króla przystąpienia do konfederacji targowickiej, a tym samym odrzucenia postanowień Konstytucji 3 maja.
List świadczy o ingerowaniu Rosji w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej.	PRAWDA	Informacja jest prawdziwa, jako że wywieranie wpływu/presji na szlachtę polską i króla, udzielanie wsparcia jednej ze stron konfliktu było formą ingerowania Rosji w wewnętrzne sprawy Polski.

Diagram do zadania 15. i 16.

Zadanie 15. (2 pkt)

Napisz, ilu mieszkańców liczyła Łódź tuż przed wybuchem

- powstania styczniowego
- I wojny światowej

Poprawne odpowiedzi	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
<ul style="list-style-type: none"> • powstania styczniowego – 32 tysiące • I wojny światowej – 502 tysiące 	<p>Prawidłowe wykonanie zadania wymaga wiedzy z zakresu chronologii historycznej – wskazania daty wybuchu powstania styczniowego (1863 r.) i wybuchu I wojny światowej (1914 r.) oraz umiejętności odczytania właściwych danych z wykresu.</p> <p>Zdający łącznie może otrzymać 2 punkty – po 1 punkcie za każdą odpowiedź.</p>

Zadanie 16. (2 pkt)

Określ, które zdania dotyczące zamieszczonego diagramu są prawdziwe, a które fałszywe, wpisując w odpowiednie miejsca tabeli *Prawda* lub *Fałsz*.

Poprawne odpowiedzi		Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
<p>Aby rozwiązać zadanie, zdający powinien prawidłowo odczytać i zinterpretować dane przedstawione na diagramie.</p> <p>Zdający otrzymuje 2 punkty za podanie wszystkich prawidłowych odpowiedzi, zaś 1 punkt za dwa poprawne wskazania.</p>		
Diagram przedstawia rozwój jednego z miast należących do zaboru pruskiego.	FAŁSZ	Informacja jest fałszywa, ponieważ Łódź była miastem leżącym na terenie zaboru rosyjskiego (Królestwa Polskiego).
Wraz z rozwojem przemysłowym rosła liczba ludności w mieście.	PRAWDA	Informacja prawdziwa – liczba ludności i wartość produkcji systematycznie rosły.
Po 1876 roku. tempo rozwoju gospodarczego miasta znacząco wzrosło.	PRAWDA	Informacja okazała się prawdziwa. Pomiędzy 1876 rokiem a 1900 rokiem wartość produkcji kilkakrotnie wzrosła. W 1876 roku wynosiła zaledwie 18 milionów rubli, by w 1900 r. osiągnąć 112 milionów.

Ilustracja do zadania 17.

Zadanie 17. (2 pkt)

Spośród podanych konfliktów zbrojnych wybierz ten, w czasie którego mogło być wykonane zamieszczone zdjęcie. Uzasadnij dokonany wybór.

- A. wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych
- B. wojny napoleońskie
- C. powstanie listopadowe
- D. I wojna światowa

Poprawna odpowiedź	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
Konflikt zbrojny oznaczony literą D. I wojna światowa	Wykonanie zadania wymaga znajomości specyfiki działań wojennych, ze szczególnym uwzględnieniem nowych środków technicznych, które wykorzystano w okresie I wojny światowej. Za prawidłowe wykonanie tej części zadania zdający otrzymuje 1 punkt.

Zdający	Przykładowe uzasadnienia wyboru przez zdających	Komentarz do odpowiedzi udzielonych przez zdających. Ocena rozwiązania
Zdający powinien podkreślić, że ilustracja przedstawia żołnierza i konia w maskach przeciwgazowych, co wskazuje na stosowanie gazów bojowych na polu walki. Gazy bojowe, znane już w starożytności, po raz pierwszy zastosowano na większą skalę dopiero w trakcie I wojny światowej. Za prawidłowe wykonanie tej części zdania zdający otrzymuje 1 punkt.		
A	<i>W tej wojnie używano gazów. Nawet konie (nie tylko żołnierzy) wyposażano w maski ochronne.</i>	Wypowiedź prawidłowa, oddająca istotę problemu. Zdający otrzymuje 1 punkt.
B	<i>Mundury i uzbrojenie charakterystyczne dla tej wojny.</i>	Wypowiedź wymijająca. Autor nie wskazuje istoty problemu, nie podaje żadnych szczegółowych informacji. Zdający otrzymuje 0 punktów.
C	<i>Konnica. Ataki kawalerii miały ogromne znaczenie.</i>	W I wojnie światowej kawaleria uczestniczyła w walce, ale nie jest to cecha charakterystyczna wyłącznie tej wojny. Kawaleria była używana również w innych, wymienionych w zadaniu konfliktach zbrojnych. Zdający otrzymuje 0 punktów.
D	<i>Używano czołgów i samolotów.</i>	Zdający wymienił rodzaje broni zastosowane w walkach w okresie I wojny światowej. Uzasadnienie nie odpowiada jednak sytuacji przedstawionej na zdjęciu. Zdający otrzymuje 0 punktów.

Zadanie 18. (1 pkt)

Podkreśl dwie prawidłowe informacje dotyczące działalności Józefa Piłsudskiego w okresie I wojny światowej.

- walczył po stronie państw centralnych
- był przewodniczącym Polskiej Komisji Likwidacyjnej
- dowodził 1 Brygadą Legionów Polskich
- utworzył oddziały wojskowe walczące u boku Rosji
- kierował Komitetem Narodowym Polskim w Paryżu

Poprawne odpowiedzi	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
<ul style="list-style-type: none"> • walczył po stronie państw centralnych • dowodził 1 Brygadą Legionów Polskich 	Wykonanie zadania wymaga znajomości faktów dotyczących działalności Józefa Piłsudskiego oraz podstawowej wiedzy dotyczącej układu sił w okresie I wojny światowej (państwa centralne). Za prawidłowe wykonanie zadania zdający otrzymuje 1 punkt.

Zadanie 19. (8 pkt)

Opisz metody rusyfikacji i germanizacji Polaków stosowane przez zaborców w II połowie XIX wieku. Oceń ich skuteczność i uzasadniaj swoje stanowisko.

Zdający	Przykładowe odpowiedzi zdających	Komentarz do odpowiedzi udzielonych przez zdających. Ocena rozwiązania
<p>Zdający za prawidłowe wskazanie metod rusyfikacji i germanizacji otrzymuje po 3 punkty – łącznie 6 punktów.</p> <p>Za ocenę skuteczności działań zaborców otrzymuje 1 punkt, za uzasadnienie swojego stanowiska również 1 punkt. Uzasadnienie musi być poprawne merytorycznie i zgodne z podaną oceną skuteczności działań zaborców.</p>		
Metody rusyfikacji		
A	<p><i>Zakaz uczenia się języka polskiego w szkołach. Nawet na przerwach nie można było mówić po polsku. Nakazano uczniom czytać rosyjskie książki.</i></p> <p><i>Urzędnikami i nauczycielami byli tylko Rosjanie. W urzędach mówiono tylko po rosyjsku.</i></p> <p><i>Wywożono na Sybir najlepszych Polaków, w obce strony, nęcano.</i></p> <p><i>Na Syberii czekała ich poniewierka.</i></p> <p><i>Brakowało polskich książek i gazet.</i></p>	<p>Zdający prawidłowo przytoczył różnorodne metody rusyfikacji. Wypowiedź jest spójna i zgodna z tematem. Czytelny, poprawny język wypowiedzi.</p> <p>Zdający za tę część pracy otrzymuje 3 punkty.</p>

B	<i>Zabroniono w ogóle mówić po polsku. Wszędzie tylko był ruski. Uczono się z ruskich książek. Napisy na ulicach też po rusku. W urzędach też tylko w tym języku można było mówić. Polski język miał zniknąć. Za jego używanie karano. Aresztowano nas, ograbiano, zsyłano na Sybir.</i>	Zdający odwołał się do różnorodnych form rusyfikacji, ale popełnił kilka błędów merytorycznych i językowych. Zdający za tę część pracy otrzymuje 2 punkty.
C	<i>Rosyjskie wojsko i urzędnicy – wszyscy się ich bali i musieli słuchać.</i>	Wypowiedź poprawna, ale zbyt krótka, zawierająca nieliczne fakty. Zdający za tę część pracy otrzymuje 1 punkt.
D	<i>Spustoszenie, starty w ludziach, ubóstwo, choroby, opustoszenie skarbu państwa.</i>	Wypowiedź ogólnikowa, niespójna, zawierająca błędy merytoryczne i językowe. Zdający za tę część pracy otrzymuje 0 punktów.
Metody germanizacji		
A	<i>Niemcy podobnie jak Rosjanie zabronili nauki w języku polskim i wyrzucili język polski z urzędów. Napisy na ulicach wykonano w języku niemieckim. Zniknęły polskie nazwy miejscowości. Polakom starano się też odebrać ziemię. Działała Komisja Kolonizacyjna, która skupowała od Polaków ziemię. (Rosjanie takich działań nie prowadzili). Tworzono antypolskie organizacje (Hakata).</i>	Zdający odwołał się do różnorodnych form germanizacji. Porównywał metody stosowane przez Rosję i Niemcy. Wypowiedź jest spójna i zgodna z tematem. Czytelny, poprawny język wypowiedzi. Zdający za tę część pracy otrzymuje 3 punkty.
B	<i>Zakaz tworzenia przez Polaków organizacji. Polacy nie mieli żadnych praw i możliwości działania. Zakaz uczenia się w języku polskim, urzędnicy byli Niemcami. Polacy w urzędach musieli mówić tylko po niemiecku.</i>	Zdający przywołał kilka różnych form germanizacji. Pierwsza część wypowiedzi jest uproszczeniem, zawiera błędy merytoryczne – Polacy mogli swobodnie prowadzić działalność gospodarczą, zakładać stowarzyszenia oraz korzystać z praw politycznych. Prawidłowa jest druga część odpowiedzi (germanizacja szkół i urzędów). Zdający za tę część pracy otrzymuje 2 punkty.
C	<i>Musielśmy mówić i pisać po niemiecku.</i>	Zdający prawidłowo, ale w sposób bardzo lakoniczny przedstawił jedną z form germanizacji. Zdający za tę część pracy otrzymuje 1 punkt.
D	<i>Bito nas i oszukiwano. Nic nie mogliśmy, wszystkiego nam zakazano.</i>	Wypowiedź ogólnikowa, emocjonalna, zawierająca błędne informacje i sądy. Zdający za tę część pracy otrzymuje 0 punktów.

Ocena skuteczności działań państw zaborczych		
A	<i>Zaborcom nie udało się złamać ducha narodu. Nie zdołali nas ani zgermanizować, ani zrusyfikować. Pozostaliśmy Polakami. Stawialiśmy opór, zarówno dorośli jak i dzieci, np. we Wrześni sprzeciwili się zarządzeniom zaborców właśnie dzieci. Walczyliśmy o Polskę i w 1918 roku ją wywalczyliśmy.</i>	Odpowiedź prawidłowa. Zdający zbudował poprawną merytorycznie ocenę i zgodne z nią uzasadnienie. Zdający za tę część pracy otrzymuje 2 punkty.
B	<i>Zaborcy ponieśli klęskę. Nie udało im się zgermanizować Polaków, ani zrusyfikować.</i>	Zdający zbudował poprawną merytorycznie ocenę. Wypowiedź nie zawiera uzasadnienia. Zdający za tę część pracy otrzymuje 1 punkt.
C	<i>Zaborcy strasznie nas gnębili i prześladowali. Byli brutalni. Bili nas i więzili.</i>	Wypowiedź nieprawidłowa. Wyraża stosunek zdającego do polityki zaborców, ale nie zawiera oceny skuteczności podjętych przez nich działań. Zdający za tę część pracy otrzymuje 0 punktów.
D	<i>Zupełnie nie zgadzam się z tym co oni robili.</i>	Wypowiedź nieprawidłowa. Wyraża stosunek zdającego do polityki zaborców, ale nie zawiera oceny skuteczności podjętych przez nich działań. Zdający za tę część pracy otrzymuje 0 punktów.
<p>łącznie liczba punktów uzyskanych przez zdających:</p> <p>zdający A – 8 punktów zdający B – 5 punktów zdający C – 2 punkty zdający D – 0 punktów</p>		